

Elephas maximus sinhaleyus හස්ති පොසිල පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

(පැල්මඩුල්ල කහවත්ත කට්ටංගය ප්‍රදේශයෙන් හමුවන පොසිල පිළිබඳ විශේෂ අවධානයෙන්)

එස්.ඩබ්.ඒ.කේ. දර්ශිත

පුරාවිද්‍යා හා උරුමකළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
kasundarshitha1@gmail.com

ප්‍රමුඛ පද: Pleistocene, Gem gravels, Rathnapura fauna, *Elephas maximus*, mouler

හැඳින්වීම

වාතුර්තික අවධිය ජලයිස්ටෝසීන හා හොලෝසීන වශයෙන් ප්‍රධාන භූ අවධීන් දෙකකට බෙදේ. ඒ අතරින් ලොව අවසාන ග්‍රැලැසියර් අවධිය වන ජලයිස්ටෝසීනය(Pleistocene) වසර මිලියන 1.8 දී පමණ ආරම්භව වසර 12000/10000 දී පමණ නිමාවට පත් විය. ජලයිස්ටෝසීන පොසිල තැන්පතු පිළිබඳව ලොව විවිධ ප්‍රදේශයන්ගෙන් සාධක අනාවරණය වේ. ඉන්දීය මහද්වීපයේ නර්මදා හා ශිවාලික් නදී ආශ්‍රිතව හා ලංකාවේ රත්නපුර ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව ජලයිස්ටෝසීන පොසිල තැන්පතු ව්‍යාප්තව පවතී. පී. ඊ. පී. දැරණියගල, ශිරාන් දැරණියගල, කැළුම් මනමේන්ද්‍රආරච්චි යනාදීන් රත්නපුර දියළුවෙන් හමුවන පොසිල පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදුකර ඇත. රත්නපුර දියළුවෙන් හමුවන සත්ත්ව විශේෂ අතර හස්තීන්, කඟචේනුන්, හිපපොටේමස් ගවරුන්, සිංහයින්, ව්‍යාඝ්‍රයින්, දඩයම් බල්ලන් හා මුවන් ආදී සත්ත්ව විශේෂයන්ගේ පොසිල හඳුනාගෙන ඇත. පී ඊ පී දැරණියගල විසින් හමුවන දත්ත පොසිලයන්හි රූපීය ලක්ෂණ මත පදනම්ව *Palaeoloxodon namadicus sinhaleyus*, *Hypselephas hysundricus sinhaleyus*, සහ *Elephas maximus*

sinhaleyus වශයෙන් හස්ති විශේෂ ත්‍රිත්වයක් හඳුනාගෙන ඇත. වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවත් වන *Elephas maximus maximus* නම් හස්තියාගේ පූර්වජයා ලෙස සැලකෙන *Elephas maximus sinhaleyus* නම් හස්ති විශේෂයට අයත් පොසිල සාධක අනෙක් හස්ති විශේෂයන්ට සාපේක්ෂව මෙම ප්‍රදේශය තුළින් සුලභව හමුවේ. මේ අතරින් *E. m. sinhaleyus* හස්ති පොසිල පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙම ගවේශනයේ ප්‍රධාන අරමුණ විය. මෙහිදී අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය වශයෙන් කහවත්ත කට්ටංගේ ප්‍රදේශයේ ව්‍යාප්තව පවතින පතල් කීපයක් යොදා ගැනිණි.

ක්‍රමවේදය

මූලික දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා පුස්තකාලය භාවිත කළ අතර ක්ෂේත්‍ර ගවේශනය තුළින් දත්ත රැස් කර ගැනීම සඳහා අධ්‍යයන ප්‍රදේශයේ මැණික් පතල් කර්මාන්තයේ යෙදී සිටින පිරිස දැනුවත් කිරීමත් එහිදී හමුවන දත්ත එක්රැස් කිරීමත් එම දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා කොළඹ ජාතික ස්වාභාවිකවිද්‍යා කෞතුකාගාරයේ හා රත්නපුර ජාතික කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කර ඇති පොසිල අධ්‍යයනයක් පොසිලයන්හි මිනුම්

ලබා ගැනීම සඳහා කැලිපරය ආදී උපකරණ භාවිතා කෙරිණි.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

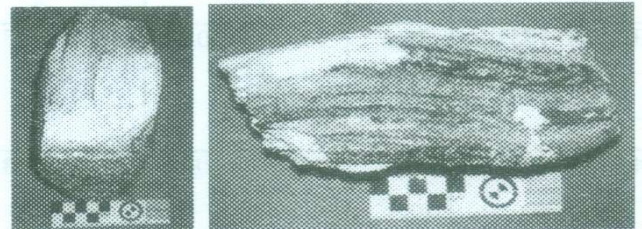
රත්නපුර දියළුවෙන් හමුවන *P. n. sinhaleyus*, *H. h. sinhaleyus* සහ *E. m. sinhaleyus* හස්ති විශේෂයන් අප්‍රිකානු හස්ති විශේෂයන්ගෙන් වෙනස් වූ රූපීය ලක්ෂණ පෙන්වනු ලබයි. දත්ත පොසිලයන්හි රූපීය ලක්ෂණ අනුව පී. ඊ. පී. දැරණියගල හස්ති විශේෂයන් හඳුනාගෙන ඇත.¹ එහිදී පොසිලයන්හි මුළු දිග, මුදුනේ පළල, ධ්‍රැවික ස්වභාවය, ධ්‍රැවික උස, පළල, හැඩය, දත් අතර පරතරය ආදී ලක්ෂණ (වගු අංක 01) කෙරෙහි අවධානය යොමුකර ඇත.

ගවේශණ ප්‍රදේශයෙන් හඳුනාගත් දත්ත පොසිලය කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ හා රත්නපුර ජාතික කෞතුකාගාරයේ F 33 , F 175 යටතේ තැන්පත් කර ඇති දත්ත පොසිල නිදර්ශක සමඟ රූපීය ලක්ෂණ සංසන්දනය කළින් මෙම දත්ත පොසිලය ශ්‍රී ලංකා අලියාගේ පුර්වජයා ලෙස සැලකෙන *E. m. sinhaleyus* නම් හස්ති විශේෂයට අනන්‍යය ලක්ෂණ පෙන්වනු ලබන බව හඳුනාගත හැක (වගු අංක 02).

P. n. sinhaleyus දත් ධ්‍රැවික වල මධ්‍ය කොටස පළල් වන අතර දෙපසින් පළල අඩු වේ. *Namadicus* ට සාපේක්ෂව *E. m. sinhaleyus* දත් ධ්‍රැවික හැඩය දිගටි හා පළල අඩු වේ. මැද කොටස සහ දෙපස පළල සම රූපී ලක්ෂණ පෙන්වනු ලබයි. එමෙන්ම දත්තිමය ධ්‍රැවික අතර පරතරය *Namadicus* හා *Hysudricus* ට සාපේක්ෂව වෙනස් ලක්ෂණ පෙන්වනු ලබයි.

ඒ අනුව මෙම පොසිලය *E. m. sinhaleyus* හස්ති විශේෂයට අයත් වන බවට හඳුනාගත හැක. 19 වන සියවසේ මුල් කාලයට සාපේක්ෂව මෙම කාල සීමාව තුළ සිදු කෙරෙන මැණික් පතල් කර්මාන්තය හේතුවෙන් පොසිල සහිත මෙම දියළු තැන්පතුව විනාශයට පත් වෙමින් පවතී. පතල් කර්මාන්තයේ යෙදී සිටින පිරිස් වෙත මෙම පොසිල පිළිබඳව නිසි අවබෝධයක් නොමැති වීම, හමුවන පොසිල මතුපිටට ගැනීම

සඳහා අවශ්‍යය ක්‍රමවේද ඔවුන් නොදැන සිටීමත් ආදිය හේතුවෙන් මෙම වටිනා සම්පත් විනාශයට පත් වෙමින් පවතී. එබැවින් මේ සඳහා පතල් කර්මාන්තයේ යෙදී සිටින පිරිස දැනුවත් කිරීම, හමුවන පොසිල සඳහා යම් මුදලක් ලබා දීම පතල් හිමියන් දැනුවත් කිරීම වැනි වැඩසටහන් දියත් කිරීම සුදුසු වේ. එමගින් මෙම පොසිල සාධක අනාගත පර්යේෂකයින් සඳහා ධන ගැනීමට හැකිවනු ඇත.

ජායාරූප

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Deraniyagala, P.E.P. 1934. *Elephas maximus, The Elephant of ceylon*, pt.2. *spolia zeylanica*, Bulletin of the national museums of sri lanka, Colombo.

Deraniyagala, P.E.P. 1955. *Some Extinct Elephants, Their Relatives and the Two Living Species*.

¹ වගු සටහන අංක 01

Deraniyagala, P.E.P. 1958. *The
Pleistocene of Ceylon.* Ceylon

Register ed Numbe	Total length	Crow n width	Nu mb er of fold s	Heigh t of folds	Folds in 10 cm	Folds in width	Thickne ss of enamel fold	Thicknes s of dentine layer	Specimen
F. 202	292+ mm	71m m	17+	120	6½	4	13mm	7mm	
F. 33	145+ mm	66m m	11+	142	6	3½	11mm	5mm	Metatype of <i>Elephas maximus sinhaleyus</i>
F. 34	165+ mm	72m m	9+	123	4½	3½	12mm	11mm	Paratype of <i>palaeoloxodon namadicus sinhaleyus</i>
F. 133	175+ mm	75m m	13+	190	6½	5½	10mm	4mm	
F. 148A	80+m m	79m m	4+	140	—	3½	14mm	11mm	Paratype of <i>Hypselephas hysundricus sinhaleyus</i>
F. 189	95+m m	50m m	10+	50	9½	4½	7mm	4mm	
F. 104	165+ mm	73m m	11+	135	5½	3½	14mm	6mm	Paratype of <i>palaeoloxodon namadicus sinhaleyus</i>
F. 175	197+ mm	91m m	14+	192	5½	5	12mm	6mm	<i>Elephas maximus sinhaleyus</i>

වගු අංක 01
(දැරණියගල, 1934 ,පි:අ: 43)

	Total length	Crown width	Numb er of folds	Heigh t of folds	Folds in 10 cm	Folds in width	Thickn ess of enamel fold	Thickness of dentine layer	Speci men
කට්ටංගයේ න් හමු වූ දන්තිමය පොසිලය	53.26m m	67mm	4+	137	3½	5½mm	10mm	5mm	

චිත්‍ර අංක 02